

Wisselende vangresultaten bij merels.

S. Braaksma en C van Leeuwen

Er is al veel geschreven over aantalsschommelingen en vrijwel iedere vogelaar is op de hoogte van de sleutelrol dat voedsel hierbij speelt. Ringers maken hier soms een dankbaar gebruik van om door het inrichten van een vaste voerplaats hun ringtotalen flink op te vijzelen. Ook wij hebben ons daaraan bezondigd, door ten zuiden van IJsselstein bij onze vaste vangplaats een voerplaats in te richten. Deze blijkt met name erg aantrekkelijk te zijn voor groenlingen, waarvan hier de afgelopen 3 jaar ruim 600 zijn geringd.

Het WRK terrein te Jutphaas is een ander terrein waar wij in de zomer en herfst vrij geregeld met invliegnetten plegen te vangen. Wij hebben daar nog geen vaste voerplaats en de groenling is er (zodoende?) een soort die slechts vrij zelden wordt gevangen. De merel is hier als regel de meest buitgemaakte soort. Wij ringden er de afgelopen 3 jaar 128 van deze vogels. Dit aantal is uiteraard te klein om er vergaande conclusies aan te verbinden. Desondanks willen wij graag enkele feiten memoreren, die ons de moeite waard lijken om er in relatie tot de problematiek van de aantalsschommelingen aandacht aan te schenken.

Het is ons namelijk opgevallen dat ook van een hier algemene soort als de merel de vangresultaten soms sterk variëren. Omdat hier door ons tevens al jarenlang broedvogeltellingen zijn verricht, hebben wij de resultaten daarvan eens vergeleken met de vangstcijfers gedurende de afgelopen 3 jaren.

Er blijken in 1989 minstens 15, in 1990 35 en in 1991 minstens 13 zangterritoria van merels te zijn vastgesteld. Het woord minstens is gebruikt omdat de inventarisaties in 1990 wellicht wat intensiever waren dan die in de beide andere jaren. Het extreem hoge aantal territoria is echter een reëel gegeven. In de beide andere jaren zijn hoogstens enkele merel territoria aan onze aandacht ontsnapt. Het lage aantal merels in de broedseizoenen 1989 en 1991 hangt volgens ons waarschijnlijk nauw samen met de in die jaren rigoureuze uitdunningen van het struikgewas, waardoor er veel minder broedgelegenheid was dan in 1990. Het lijkt ons aannemelijk dat de sterk wisselende vangresultaten in de 3 genoemde

jaren tenminste ten dele mede zijn veroorzaakt door de schommelingen in de broedvogelstand.

Toen wij in 1990 onze netten in de 2e helft van juli weer op de gebruikelijke vangplaatsen opstelden, dachten wij nog dat wij als gevolg van het extreem hoge aantal broedparen in dat jaar beduidend meer merels zouden vangen dan in 1989, toen wij 28 van deze vogels hadden geringd. Het omgekeerde bleek echter het geval. Wij ringden hier in 1990 slechts 24 merels. Bovendien is hier door ons in 1989 slechts op 7 dagen gevangen, terwijl er in 1990 op 11 dagen netten zijn geplaatst. De gemiddelde dagtotalen bedroegen derhalve respectievelijk 4,0 en 2,2. In 1991 toen er wellicht nog minder merels broedden dan in 1989 ringden wij hier op 14 vangdagen 73 merels, ofwel gemiddeld 5,9 per dag. Het aantal hier geringde en later weer gecontroleerde merels was eveneens beduidend hoger dan in de voorgaande jaren. Hierbij waren ook 2 merels die wij hier in 1988 en 1989 hadden geringd. Interessant waren verder de terugvangsten op het WRK terrein van 2 merels die door ons in Odijk waren geringd, namelijk één dit jaar en één in 1986.

Het "slechte" broedjaar 1991 bleek dus een prima vangjaar te zijn en het "goede" broedjaar 1990 juist een slecht vangjaar.

Het is verleidelijk hier wat over te filosoferen. Wij zijn namelijk geneigd om de verklaring te zoeken in de richting van "vele varkens maken de spoeling dun". Het zou immers best kunnen dat de vele merels in het broedseizoen van 1990, zoveel van het beschikbare voedsel hebben geconsumeerd, dat zij, toen hun jongen vliegvlug waren, merendeels noodgedwongen naar elders moesten verhuizen. Hoe dit ook zij er waren in ieder geval in 1990 in de nazomer en de herfst opvallend weinig merels op het WRK terrein en in 1991 juist opmerkelijk veel.

Wij zijn vast van plan om in de toekomst veel aandacht aan merels te besteden. Hopelijk is dit relaas voor meer ringers een aanleiding om dit eveneens te doen.

Het is wellicht interessant om te vermelden dat de merel-rijkdom ook de gevleugelde predatoren niet is ontgaan. Wij ringden hier in het 2e halfjaar van 1991 namelijk 3 buizerden en 4 sperwers. Beide soorten waren in 1989 en 1990 wel af en toe aanwezig. Er is door ons toen echter geen enkel exemplaar gevangen. Van de 4 geringde sperwers

kregen wij er 2 later in 1991 opnieuw in handen. Eén hiervan hebben wij een week na het ringen op de ringplaats "gecontroleerd". De andere, die op 10/10 door ons was geringd, vingen wij tot onze verrassing op 21/12 terug in IJsselstein. Het aantal in 1991 op het WRK terrein op het WRK terrein geringde predatoren had nog hoger kunnen zijn. Zo ontsnapte er een sperwerwijfje uit één van onze netten met achterlating van een dode pas door haar gegrepen ongeringde merel. Een wespendif wist eveneens uit een net te ontsnappen. Deze liet als aandenken 2 uitgebraakte stukken honingraat achter.

